

UPUTSTVO

O NAČINU PRIMJENE ODREDBI ODLUKE O UPRAVLJANJU RIZIKOM LIKVIDNOSTI BANKE KOJE SE ODNOSE NA KOMPONENTE LCR-a

Sarajevo, decembar / prosinac 2017. godine

Na osnovu člana 5. stav (1) tačka h) i 23. stav (1) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 75/17) i člana 41. stav (4) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“ broj: 81/17), direktor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine dana 22.12.2017. godine donosi

UPUTSTVO
O NAČINU PRIMJENE ODREDBI ODLUKE O UPRAVLJANJU RIZIKOM
LIKVIDNOSTI BANKE KOJE SE ODOSE NA KOMPONENTE LCR-a

I. OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Uvod

- (1) Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke (u daljnjem tekstu: Odluka) su, između ostalog, propisani minimalni kvantitativni zahtjevi u pogledu obaveze banke da osigura minimalni koeficijent pokrića likvidnosti (u daljnjem tekstu: LCR), da ga kontinuirano održava i dostavlja Agenciji izvještaje o LCR-u u propisanim rokovima i izvještajnim formatima, koji su predmet posebnog podzakonskog propisa.
- (2) Primjena odredbi Odluke podrazumijeva obavezu banke da adekvatno utvrdi komponente LCR-a prilikom izračuna istog, kao i obavezu direktora Agencije da u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Odluke, a u skladu sa članom 41. stav (4) Odluke, donese Uputstvo o načinu primjene odredbi Odluke koje se odnose na komponente LCR-a (u daljem tekstu: Uputstvo).
- (3) Ciljevi donošenja Uputstva iz stava (2) ovog člana je bolje razumijevanje odredbi Odluke za utvrđivanje komponenti za izračun LCR-a i osiguravanje adekvatne primjene istih, odnosno jednoobrazna praksa banaka prilikom izračuna LCR-a u okviru propisanih zahtjeva za uspostavu sveukupnog okvira za upravljanja rizikom likvidnosti banke.
- (4) Banka vrši izračun LCR-a u skladu sa odredbama poglavlja III Odluke - Minimalni kvantitativni zahtjevi u pogledu koeficijenta likvidnosti i izvještavanje Agencije o likvidnosti (čl. 17. - 33.), priložima 1. i 2. Odluke (Formule za određivanje sistema zaštitnog sloja likvidnosti i za izračun neto likvidnosnih odliva), odredbama ovog Uputstva, koristeći propisane izvještajne obrasce i način za njihovo popunjavanje, koji su predmet posebnog podzakonskog akta Agencije.

Član 2.

Predmet Uputstva

Predmet ovog Uputstva je detaljnije propisivanje odredbi Odluke koje su relevantne za utvrđivanje komponenti prilikom izračuna LCR-a, a odnose na primjenu:

- a) tržišne vrijednosti likvidne imovine prilikom njenog vrednovanja, odnosno korektivnih faktora za stavke likvidne imovine nivoa 2a i 2b u skladu sa čl. 24. - 27. Odluke u svrhu izračuna zaštitnog sloja likvidnosti prema Prilogu 1. Odluke;
- b) pripadajućih stopa likvidnosnih priliva, uključujući i vanbilansne stavke, zavisno od kategorija imovine, u svrhu procjene likvidnosnih priliva u skladu sa članom 32. Odluke, odnosno za potrebe izračuna neto likvidnosnih odliva u skladu sa članom 30. i Prilogom 2. Odluke;
- c) pripadajućih stopa odliva za potrebe izračuna neto likvidnosnih odliva u skladu sa čl. 30. i 31., te Prilogom 2. Odluke, kao i kriterija za klasifikaciju depozita za potrebe utvrđivanja likvidnosnih odliva;
- d) drugih odredbi vezanih za ispunjenje propisanih zahtjeva za priznavanje likvidne imovine u zaštitni sloj likvidnosti.

II. LIKVIDNA IMOVINA

Član 3.

Principi za priznavanje imovine u zaštitni sloj likvidnosti

- (1) Vežano za primjenu odredbi Odluke koje se odnose na likvidnu imovinu koja ulazi u zaštitni sloj likvidnosti (čl. 21. – 29.), banka treba slijediti sljedeće principe:
  - a) nije sva likvidna imovina banke automatski prihvatljiva za zaštitni sloj likvidnosti, odnosno za uključenje u brojnik kod izračuna LCR-a, u skladu sa formulom za određivanje sistema zaštitnog sloja likvidnosti iz Priloga 1. Odluke;
  - b) da bi likvidna imovina bila priznata u zaštitni sloj likvidnosti, u skladu sa članom 21. Odluke, mora ispunjavati sve navedene zahtjeve: opšte zahtjeve iz člana 22. Odluke, operativne zahtjeve iz člana 23. Odluke i kriterije prihvatljivosti za klasifikaciju imovine nivoa 1 ili nivoa 2, u skladu sa čl. 25.- 28. Odluke;
  - c) ne može biti tzv. „duplog“ izvještavanja o likvidnoj imovini (između različitih nivoa likvidne imovine, kao ni između likvidne imovine i likvidnosnih priliva).
- (2) Polazeći od operativnih zahtjeva iz člana 23. Odluke, banka je dužna uspostaviti primjerene politike i procedure kojim se osigurava:
  - a) diverzificiranost imovine, i to prema izdavaocu, ugovornoj strani, geografskoj lokaciji, valuti u kojoj je denominirana i drugim relevantnim kriterijima diverzifikacije, pri čemu se zahtjev u pogledu diverzificiranosti ne odnosi na kategorije imovine nivoa 1 koje su utvrđene u članu 23. stav (1) tačka a) alineje 1) i 2) Odluke;
  - b) kontinuirano praćenje i dokumentovanje ispunjavanja propisanih zahtjeva za priznavanje likvidne imovine u zaštitni sloj likvidnosti, u smislu stava (1) tačke b) ovog člana, na način koji osigurava adekvatne dokaze o ispunjenju propisanih zahtjeva;
  - c) minimalne elemente za procjenu aktivnog i značajnog trgovanja sa likvidnom imovinom koju uključuje u zaštitni sloj likvidnosti, koji podrazumijevaju pouzdanu bazu podataka o širini i dubini tržišta, istorijske podatke o obimu i cijenama trgovanja, te učesnicima na tržištu, u smislu člana 22. stav (2) Odluke;
  - d) nadziranje stavki likvidne imovine koja čini zaštitni sloj likvidnosti od strane organizacionog dijela zaduženog za upravljanje likvidnosti banke, u smislu kontinuirane operativne kontrole nad tom imovinom u svakom trenutku, pri čemu banka treba biti u mogućnosti pružiti Agenciji dokaze o usklađenosti sa propisanim zahtjevima na način koji je utvrđen u članu 23. stav (1) tačka c) Odluke. Pri tome, ukoliko se radi o likvidnoj imovini sa namjerom da se upotrebljava kao izvor sredstava za nepredviđene odlive u skladu sa članom 23. stav (1) tačka c), alineja 1), banka treba dokazati da klasifikacija u određeni portfelj ne predstavlja prepreku mogućnosti utvrživosti te imovine. Pri tome, nije opredjeljujući računovodstveni tretman likvidne imovine, nego primarno da li banka može sa tom likvidnom imovinom raspolagati unutar 30 kalendarskih dana (npr. ako banka do dospijeća ne može raspolagati sa tom likvidnom imovinom neće biti uključena u svrhe izračuna LCR-a).
Način usklađenosti sa zahtjevima iz člana 23. stav (1) tačka c) alineja 2) Odluke podrazumijeva osiguravanje operativne kontrole nad utrživošću imovine u bilo kojem trenutku.
Kombinacija prethodna dva načina, utvrđena u članu 23. stav (1) tačka c) alineja 3) odnosi se na kombinaciju mogućnosti navedenih u tački 1) i 2), pod uslovom da Agencija tu kombinaciju smatra prihvatljivom, što podrazumijeva supervizorsku ocjenu u okviru supervizorskog procesa pregleda i ocjene (engl. Supervisory Review and Evaluation Process – SREP).
- (3) U pogledu primjene propisanih ograničenja u pogledu diverzificiranosti likvidne imovine iz stava (2) tačka a) ovog člana, na određene kategorije likvidne imovine nivoa 1 propisane u članu 23. stav (1) tačka a) alineje 1) i 2) Odluke se ne primjenjuju ta ograničenja. U skladu sa

prethodno navedenim, izuzetak od primjene se konkretno odnosi na kategorije likvidne imovine nivoa 1 u vidu:

- a) novčanica i kovanica, izloženosti prema centralnim bankama, potraživanja od multilateralnih razvojnih banaka i međunarodnih organizacija ili potraživanja za koje iste garantuju;
  - b) potraživanja od ili za koje garantuje centralna vlada država (države članice, BiH ili treće zemlje) ili regionalne vlade i lokalne vlasti ili subjekti (tijela) javnog sektora, pod uslovom da banka drži tu relevantnu likvidnu imovinu za pokrivanje neto likvidnosnih odliva u periodu stresa u valuti te države članice, BiH ili treće zemlje ili da je imovinu izdala centralna vlada ili jedinice područne (regionalne) ili lokalne samouprave ili subjekti javnog sektora u tim državama. Pri tome se ta relevantna likvidna imovina odnosi na imovinu koja je propisana u članu 25. stav (1) tačka c) alineje 1) do 5) Odluke. Dakle, ukoliko ta relevantna likvidna imovina nivoa 1 nije u izvornoj valuti te zemlje članice, BiH ili treće zemlje, ista ne bi bila predmet izuzeća od propisanih ograničenja u pogledu diverzifikacije.
- (4) Vežano za primjenu člana 24. Odluke, odnosno za potrebe izračuna LCR-a, vrednovanje likvidne imovine banka provodi na osnovu njene tržišne vrijednosti, koja se umanjuje za primjenjive korektivne faktore propisane ovim Uputstvom.
- (5) Vežano za primjenu odredbi iz člana 23. tačka e) Odluke, koji se odnosi na zaštitu likvidne imovine banke od tržišnog rizika, a prilikom popunjavanja propisanog izvještajnog obrasca o likvidnoj imovini, koji je sastavni dio sveobuhvatnog okvira nadzornog izvještavanja, a koje je predmet posebnog podzakonskog akta Agencije, iskazuje se tržišna vrijednost uzimajući u obzir navedenu odredbu iz Odluke, prije korektivnog faktora, i ta vrijednost ne može biti negativna.
- (6) Za uključenje uloga u investicione fondove u izračun LCR-a opredjeljujuće je da li banka ima potpune informacije u koju imovinu taj fond ulaže, kako bi ih mogla adekvatno razvrstati u likvidnu imovinu, u smislu ispunjenja uslova za priznavanje u zaštitini sloj likvidnosti. Navedeno podrazumijeva da banka bude upoznata sa odnosnim izloženostima fonda ili ako nije upoznata, da obezbijedi adekvatne dokaze da fond u najvećoj mogućoj mjeri ulaže u likvidnu imovinu rastućim redoslijedom počevši od manje likvidne imovine. Minimalni korektivni faktor koji primjenjuju banke ovisi od toga šta čini odnosnu imovinu fonda. Ukoliko je to novčani fond, a obzirom da gotovina predstavlja kategoriju imovine nivoa 1 na koju se ne primjenjuju korektivni faktori tj. korektivni faktor je 0%, banka će primijeniti ponder 1 za tu imovinu u izvještajnom obrascu o likvidnoj imovini. Ako odnosnu imovinu fonda u kojim banka ima dionice ili udjele čini druga imovina nivoa 1, osim pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete, primijenjuje se minimalni korektivni faktor od 5%, što znači da će primijenjeni ponder za tu imovinu biti 0,95 u izvještajnom obrascu o likvidnoj imovini.
- (7) Po pitanju tretmana dionica koje čine dio glavnog berzanskog indeksa (koriste se indeksi priznatih berzi iz Priloga III Odluke o izračunavanju kapitala banaka) potrebno je da banka adekvatno dokumentuje da su se te dionice dokazale kao pouzdan izvor likvidnosti, čak i u periodima stresa, odnosno da prati podatke o eventualnom padu cijena dionica.
- (8) Likvidna imovina banke koja se na izvještajni datum nalazi u zaštitnom sloju imovine, ukoliko je prodana, a nije izvršeno namirenje (npr. forward transakcija) prikazuje se u likvidnoj imovini, ali u obrnutom slučaju ne ulazi u likvidnu imovinu. U slučaju ugovorenih a nerealiziranih transakcija vrijedi princip da ukoliko je likvidna imovina na izvještajni datum dostupna banci tj. ispunjava sve propisane zahtjeve iz Odluke, biti će uključena na taj izvještajni datum. Ukoliko to nije slučaj, ista ne može biti uključena.
- (9) Banka treba osigurati adekvatnu analitičku podršku za popunjavanje stavki likvidne imovine u izvještajnom obrascu o likvidnoj imovini, kao i pregled isključenih stavki koje ne

ispunjavaju uslove za priznavanje, koje je banka dužna iskazati u odgovarajućim pozicijama Bilješki, iako ne služe za izračun LCR-a.

- (10) Primjena korektivnih faktora u izvještajnom obrascu o likvidnoj imovini podrazumijeva propisane minimalne korektivne faktore iz Odluke, kao i primjenjive korektivne faktore koji mogu odražavati prosječne korektivne faktore, faktore utvrđene primjenom odredbi o nacionalnoj diskreciji (npr. u slučaju haircut-a za repo) ili specifičnosti banke, odnosno tržišta, ali ne mogu biti manji od minimalno propisanih korektivnih faktora.
- (11) Za sve stavke likvidne imovine koje su prilikom izračuna isključene bilo zbog neispunjenja opštih i operativnih zahtjeva, valutnih razloga, datuma namirenja i dr. banka je dužna osigurati adekvatno prikazivanje tih pozicija u Bilješkama prethodno navedenog obrasca.

Član 4.

Zahtjevi u pogledu primjene LCR-a i praćenja LCR-a prema svakoj značajnoj valuti

- (1) Vezano za primjenu čl. 18. i 19. Odluke koji se odnose na primjenu LCR-a i praćenje LCR-a prema svakoj značajnoj valuti zahtjevi prema banci su sljedeći:
- a) zahtjev za izvještavanjem o LCR-u je jedinstveni, odnosno zbirni izvještaj u izvještajnoj valuti (ukupno za sve valute izraženo u izvještajnoj valuti) i pojedinačni izvještaji za svaku valutu u kojoj banka ima ukupne obaveze u toj valuti u iznosu od 5% ili više u odnosu na ukupne obaveze banke (ukupne obaveze banke iskazane u bilansu stanja, bez kapitala), pri čemu se ti pojedinačni izvještaji iskazuju u toj značajnoj valuti;
  - b) zahtjev za održavanjem propisanog LCR-a u skladu sa članom 17. i 18. Odluke, koji podrazumijeva obavezu banke da kontinuirano, odnosno svakodnevno:
    - 1) održava LCR u 100%-tnom iznosu za sve valute izraženo u izvještajnoj valuti, pri čemu banka izuzetno u stresnim okolnostima koje su propisane u članu 33. Odluke, može koristiti likvidnu imovinu i tako doći do nivoa ispod propisanog. Postupajući u skladu sa članom 18. stav (3) Odluke, obavijest sa razlozima pada ili očekivanog pada LCR ispod 100%, koju je banka dužna odmah (bez odlaganja) dostaviti Agenciji uključuje i plan pravovremenog ponovnog usklađivanja banke;
    - 2) vrši izračun i prati LCR u izvještajnoj i svakoj značajnoj valuti, pri čemu za pojedinačno značajnu valutu može biti manji od 100%, odnosno može postojati valutna neusklađenost.
- (2) U vezi sa zahtjevom iz stava (1) tačka b) alineja 2) ovog člana Agencija može ograničiti valutnu neusklađenost ili zahtijevati valutnu usklađenost ili odrediti poseban zahtjev prema banci, u skladu sa odredbama člana 35. Odluke.
- (3) U skladu sa usaglašenim stavom nadležnih institucija za provođenje monetarne politike i supervizije u BiH samo iznos iznad obavezne rezerve kojeg banka drži na računu kod Centralne banke BiH smatra izloženostima prema centralnim bankama koje ispunjavaju kriterije za priznavanje u imovinu nivoa 1.
- (4) Kao što je navedeno u članu 25. stav (3) Odluke, na likvidnu imovinu nivoa 1 iz navedenog člana stav (1) tačke od a) do e) ne primijenjuju se korektivni faktori, što znači da se prilikom popunjavanja izvještajnog obrasca o likvidnoj imovini primijenjuje ponder od 1, dok se za ostalu imovinu nivoa 1 primjenjuju sljedeći korektivni faktori:
- a) za izloženosti u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visoke kvalitete, koje ispunjavaju uslove iz člana 25. stav (1) tačka f) Odluke, na tržišnu vrijednost istih utvrđenu u skladu sa članom 24. Odluke primjenjuje se minimalni korektivni faktor od 7%, što znači da se prilikom popunjavanja izvještajnog obrasca o likvidnoj imovini primijenjuje ponder od 0,93;
  - b) za imovinu iz člana 25. stav (1) tačka g) Odluke, se u skladu sa pristupom kod izračuna kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik iz člana 53. Odluke o izračunavanju kapitala banke,

primijenjuje korektivni faktor koji odgovara ponderu rizika od 0%, što znači da se prilikom popunjavanja izvještajnog obrasca o likvidnoj imovini primijenjuje ponder od 1.

III. LIKVIDNOSNI PRILIVI

Član 5.

Utvrđivanje likvidnosnih priliva

- (1) Prilikom izračuna LCR-a, u skladu sa članom 32. Odluke, likvidnosni prilivi se utvrđuju tokom perioda od 30 kalendarskih dana.
- (2) Likvidnosnim prilivima se, u skladu sa članom 32. stav (2) Odluke, dodjeljuju propisane stope priliva, u zavisnosti od kategorije imovine, uključujući i vanbilansne stavke, odnosno finansijske derivate.
- (3) Principi kojih se banka dužna pridržavati prilikom utvrđivanja likvidnosnih priliva:
  - a) iste treba umanjiti za iznose koji su uključeni u likvidnu imovinu, a u skladu sa članom 3. stav (1) tačka c) ovog Uputstva;
  - b) likvidnosni prilivi obuhvataju samo ugovorne prilive koji proizlaze iz izloženosti koje nisu dospjele i za koje banka nema razloga očekivati neispunjavanje obaveza u roku od 30 kalendarskih dana;
  - c) likvidnosni prilivi koji se ne uključuju, odnose se na:
    - 1) izloženosti koje su dospjele;
    - 2) izloženosti za koje banka ima razlog da očekuje neispunjavanje obaveza u roku od 30 kalendarskih dana;
    - 3) prilive po osnovu novih ugovornih odnosa;
    - 4) prilive koji se koriste za izračunavanje neto odliva, odnosno već netirani prilivi sa međuzavisnim odlivima. Netiranje je uslovljeno prethodnom odobrenju od strane Agencije pri čemu se cijeni da li:
      - 4.1) je međuzavisni priliv direktno povezan s odlivom,
      - 4.2) se međuzavisni priliv zahtijeva u skladu sa pravnom, regulatornom ili ugovornom obavezom banke, i
      - 4.3) međuovisni priliv obavezno nastaje prije odliva, primljen je u roku od deset dana i za njega garantuje centralna vlada;
    - 5) prilive po bilo kojoj likvidnoj imovini iz poglavlja II ovog Uputstva, osim po dospjelim plaćanjima na imovinu koja nisu uključena u izračun tržišne vrijednosti iste;
    - 6) forward transakcije zaključene nakon izvještajnog datuma ili koje su zaključene prije, ali sa datumom namirenja dužim od 30 kalendarskih dana od izvještajnog datuma; i
    - 7) prilive po osnovu neiskorištenih kreditnih, likvidnosnih linija ili bilo kojih drugih sličnih preuzetih obaveza od strane subjekata koji nisu centralne banke, članice bankarske grupe ili subjekata ukoliko su isti dio institucionalnog sistema zaštite (primjena asimetričnog pristupa).
  - (4) Izuzeće od asimetričnog pristupa kod neiskorištenih kreditnih linija i unutargrupnih priliva odnosi se na mogućnost da Agencija odobri primjenu viših stopa priliva u pojedinim slučajevima, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
    - a) ako postoje razlozi za očekivanje višeg priliva čak i u uslovima kombinacije idiosinkrastičnog stresnog scenarija i stresnog scenarija na nivou tržišta kod davaoca likvidnosti,
    - b) druga ugovorna strana je matična banka ili banka kći ili drugo društvo kći iste matične banke ili je društvo povezano sa bankom zajedničkim vođenjem ili je društvo član istog institucionalnog sistema zaštite ili centralna institucija ili su povezani sa nekom centralnom institucijom,
    - c) ako stopa priliva premašuje 40%, druga ugovorna strana primjenjuje simetričnu stopu odliva, i

- d) banka i druga ugovorna strana imaju sjedište i sva potrebna odobrenja za rad u BiH („poslovni nastan“).
- (5) Ako banka i strana banka (kreditna institucija) koja je druga ugovorna strana imaju sjedište i odobrenje u različitim državama, oba nadležna supervizorska tijela, a polazeći od odredbi člana 32. stav (12) Odluke, zajednički mogu izuzetno odobriti primjenu povlaštene stope od najviše 40%, ako su ispunjeni svi sljedeći kriteriji:
- pružalac i primalac likvidnosti pokazuju nizak profil likvidnosnog rizika,
  - postoje pravno obavezujući sporazumi i obaveze među subjektima unutar bankarske grupe u pogledu kreditne ili likvidnosne linije,
  - profil likvidnosnog rizika primaoca likvidnosti primjereno je uzet u obzir pri upravljanju likvidnosnim rizikom pružaoca likvidnosti.
- (5) U slučaju transakcija osiguranih kolateralom i transakcija koje zavise od kretanja na tržištu kapitala, kod priliva se primjenjuje asimetričan pristup u odnosu na odlive, što znači samo za obratne (reverse) repo transakcije. Prilivi po osnovu tih transakcija:
- se ne uzimaju se u obzir do visine vrijednosti likvidne imovine umanjene za odgovarajući korektivnih faktor;
  - se uzimaju u obzir u cijelosti za preostalu vrijednost ili ako su osigurana imovinom koja se ne smatra likvidnom imovinom; i
  - nije dopušten, ako se kolateral upotrebljava za pokrivanje kratke pozicije.
- (6) Prilivi po transakcijama sa budućim datumom namirenja odnose se samo na prilive po transakcijama koje su ugovorene na izvještajni datum i čiji datum namirenja je unutar 30 kalendarskih dana, a dospijeće nakon 30 kalendarskih dana, odnosno kod kojih prvi dio transakcije (eng. leg) rezultira prilivom.
- (7) Prilivi od nefinansijskih klijenata iz osnove plaćanja glavnice se umanjuju za iznos koji je viši od 50% njihove vrijednosti ili preuzetih ugovorenih obaveza u vezi sa daljim finansiranjem navedenih klijenata. Prilivi po kamatama se određuju odvojeno od glavnice.
- (8) Za potrebe izračuna stope priliva za potraživanja od nefinansijskih klijenata uzimaju se u obzir ugovorne obaveze refinansiranja tih klijenata u narednih 30 kalendarskih dana koje nisu navedeni kao drugi odlivi u skladu sa članom 31. Odluke. Ako su te obaveze refinansiranja:
- veće od 50% potraživanja po osnovu glavnice od tih klijenata, primjenjuje se niža stopa priliva koja odgovara razlici bruto potraživanja od tih klijenata i ugovorne obaveze refinansiranja tih klijenata,
  - manje od 50% potraživanja po osnovu glavnice od tih klijenata, primjenjuje se stopa priliva od 50%.
- (9) Imovina sa nedefinisanim ugovornim datumom dospijeća uzima se u visini od 20% priliva, pod uslovom da ugovor omogućuju banci da zahtijeva plaćanje u roku od 30 kalendarskih dana. Više stope priliva (npr. 50%) mogu se primijeniti na potraživanja od nefinansijskih klijenata koja se odnose na potraživanja po glavnici (npr. minimalna mjesečna plaćanja po kreditnim karticama, otplate po prekoračenjima po tekućim i žiro računima i sl.). Kamate i ugovoreni iznosi koji će se stvarno naplatiti i rezultirati stvarnim prilivom smatraju se novčanim potraživanjima i uključuju u odgovarajuću poziciju izvještajnog obrasca.
- (10) Vezano za priliv iz datih operativnih depozita koji su u funkciji poslova skrbništva, namirenja i sličnih poslova tretman je isti kao kod odliva iz osnova uzetih operativnih depozita. Prilivi po tim potraživanjima množe se sa pripadajućom stopom, sa 5% ili 25%, zavisno od toga da li su depoziti uključeni u sistem osiguranja depozita ili ne.
- (11) Banke su dužne da se u skladu sa članom 32. stav (5) i Prilogom 2. Odluke pridržavaju propisanih granice likvidnosnih priliva od 75%, osim ako je banci izuzetno odobreno:
- izuzimanje od propisane granice od 75% u skladu sa propisanim uslovima iz člana 32. stav (6) Odluke;
  - da primijeni gornju granicu od 90% u skladu sa članom 32. st. (7) i (8) Odluke.

Član 6.

Primjena pripadajućih stopa priliva

(1) Na prilive se u osnovi primjenjuje stopa od 100% uz određene izuzetke.

(2) Likvidosnim prilivima dodjeljuju se sljedeće stope priliva:

a) stopa od 100% - novčana potraživanja od centralnih banaka i finansijskih klijenata, a u vezi s istima prvenstveno se misli na potraživanja po osnovu vrijednosnih papira koji dopijevaju u roku od 30 kalendarskih dana i transakcije finansiranja trgovine u skladu sa članom 2. pod ooo) Odluke o izračunavanju kapitala banke sa preostalim rokom dopijeca do 30 kalendarskih dana. Za potrebe primjene Odluke i ovog Uputstva, pored drugih banaka, banka će finansijskim klijentom smatrati klijenta koji kao svoju osnovnu djelatnost obavlja jednu ili više djelatnosti koje su navedene u definicijama iz člana 2. tačke z) i aa) Odluke o izračunavanju kapitala banke, pri čemu treba uključiti i institucije za elektronski novac (e-novac) i kartične kuće.

b) stopa od 100% - novčana potraživanja po osnovu pozicija vlasničkih instrumenata koji su uključeni u glavne dioničke indekse, pod uslovom da već nisu uključena u likvidnu imovinu. Pri tome se podrazumijevaju potraživanja sa ugovorenim dospeljem u roku od 30 kalendarskih dana. Primjer za navedena potraživanja su dividende u novcu iz tih glavnih indeksa i novac iz tih vlasničkih instrumenata koji su prodani, ali još nisu namireni.

c) odstupajući od tačaka a) i b) ovog stava, prilivi navedeni u ovoj tački su predmet sljedećih zahtijeva:

1) novčana potraživanja od klijenata iz osnove plaćanja glavnice koji nisu finansijski klijenti umanjuju se za 50% njihove vrijednosti, ili za preuzete ugovorne obaveze refinansiranja navedenih klijenata, ovisno o tome koji je iznos viši.

Za potrebe Odluke i ovog Uputstva, nefinansijski klijenti su privredna društva, države, multilateralne razvojne banke i subjekti javnog sektora. Odstupajući od ove odredbe, banke koje imaju obavezu po osnovu kreditnih i likvidnosnih linija namijenjenih za odobravanje promotivnih kredita, ili su primile sličnu obavezu od multilateralne razvojne banke ili subjekta javnog sektora, mogu uzeti u obzir priliv do visine odliva koji primjenjuju na odgovarajuću obavezu odobravanja tih promotivnih kredita. Tretman finansijskih i nefinansijskih klijenata treba biti primjenjen konzistentno i za likvidnosne prilive i likvidnosne odlive.

2) novčana potraživanja iz osnova transakcija pozajmljivanja osiguranih kolateralom i transakcija ovisnih o kretanju na tržištu kapitala osiguranih likvidnom imovinom ne uzimaju se u obzir do visine vrijednosti likvidne imovine umanjene za odgovarajući korektivnih faktor koju banka priznaje i tretira u skladu s dijelom Odluke broj III.1. Zaštitni sloj likvidnosti.

Preostala vrijednost, ili u slučaju da su potraživanja osigurana imovinom koja se ne smatra likvidnom imovinom, u cijelosti se uzimaju u obzir. Priliv nije dopušten ako se kolateral upotrebljava za pokrivanje kratke pozicije, te je u tom slučaju banka u obavezi postupiti u skladu sa pristupom koji se primijenjuje na dodatne odlive. Prema navedenom pristupu, banka dodaje odliv koji odgovara 100% tržišne vrijednosti vrijednosnog papira ili druge imovine koja je predmet kratke prodaje i koju je potrebno dostaviti u roku od 30 kalendarskih dana.

Izuzeci su slučajevi da je banka vlasnik vrijednosnog papira/imovine koji je potrebno dostaviti, ili ih je posudila pod uslovima koji zahtijevaju njihovo vraćanje nakon roka dužeg od 30 kalendarskih dana, te isti ne predstavljaju dio likvidne imovine banke. Ako je kratka pozicija osigurana transakcijom kolateraliziranog finansiranja vrijednosnih papira, banka je obavezna pretpostaviti da će se kratka pozicija zadržati tokom cijelog perioda od 30 kalendarskih dana i primijeniti stopu od 0% odliva;

- 3) novčana potraživanja po osnovu maržnih kredita, u skladu sa definicijom iz člana 2. pod p) Odluke, a koji dospijevaju prema ugovornom dospijeću i koji su dati uz kolateral u obliku nelikvidne imovine mogu dobiti stopu priliva od 50%. Ti prilivi se mogu uzeti u obzir samo ako banka ne upotrebljava kolateral koji je izvorno primila za kredite radi pokrića kratkih pozicija;
- 4) novčana potraživanja koja banka koja duguje ta novčana sredstva tretira kao odlive po osnovu operativnih depozita, osim depozita kod centralne institucije u okviru institucionalnih sistema zaštite, množe se sa odgovarajućom simetričnom stopom priliva. Ako se odgovarajuća stopa ne može utvrditi, primjenjuje se stopa priliva od 5%;
- 5) razmjene kolaterala koje dospijevaju u roku od 30 kalendarskih dana a koje rezultiraju prilivom u smislu veće likvidnosne vrijednosti imovine date u zajam u odnosu na likvidnosnu vrijednost pozajmljene imovine;
- 6) ako se kolateral koji je dobijen obratnim (reverse) repo ugovorom, ugovorom o pozajmljivanju vrijednosnih papira ili razmjenama kolaterala, a koji dospijeva u roku od 30 kalendarskih dana, ponovno koristi kao hipoteka i upotrebljava za pokriće kratkih pozicija koje se mogu produžiti i nakon 30 kalendarskih dana, banka pretpostavlja da će se ti poslovi obratnih (reverse) repo transakcija ili transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira obnoviti i da neće dovesti do gotovinskih priliva, odražavajući tako njenu potrebu za daljnjim pokrićem kratke pozicije ili reotkupom relevantnih vrijednosnih papira. Kratke pozicije uključuju oba slučaja, potpunu kratku prodaju vrijednosnog papira od strane banke kao dio strategije trgovanja ili strategije zaštite (eng. hedging), kao i slučaj u kome banka ima kratku poziciju u vrijednosnom papiru u knjizi trgovanja za repo transakcije, te je uzela u zajam vrijednosni papir na određeno vrijeme i dala ga u zajam na duže vrijeme;
- 7) novčana potraživanja po osnovu vrijednosnih papira koje izdaje sama banka ili subjekti povezani sa bankom uzimaju se u obzir na neto osnovi, sa stopom priliva koja se primjenjuje na osnovi stope priliva primjenjive na odnosnu imovinu (eng. underlying asset);
- 8) imovina s nedefinisanim ugovornim datumom dospijeća uzima se u obzir u visini od 20% (stopa priliva), pod uslovom da ugovor omogućava banci da se raskine isti ili zahtijeva plaćanje u roku od 30 kalendarskih dana;
- 9) stav (2) tačka c), alineja 1) ovog člana se ne primjenjuje na novčana potraživanja po osnovu transakcija osiguranih kolateralom i transakcija zavisnih od kretanja na tržištu kapitala definisanih u članu 2, pod hhhh) i pod iiiii) Odluke o izračunavanju kapitala banke, a koja su osigurana likvidnom imovinom iz poglavlja II ovog Uputstva. Prilivi od oslobađanja iznosa koji se drže na posebnim računima u skladu s regulatornim zahtjevima za zaštitu imovine klijenata kojom se trguje uzimaju se u obzir u cijelosti, pod uslovom da se ti posebni iznosi zadrže u likvidnoj imovini;
- 10) odlivi i prilivi predviđeni iz ugovora iz Priloga II Odluke o izračunavanju kapitala banke čija se realizacija očekuje u razdoblju od 30 kalendarskih dana izračunavaju se na neto osnovi. U slučaju rezultirajućeg neto priliva isti se priznaje po stopi od 100%;
i
- 11) banke uzimaju u obzir prilive koji se primaju u trećim zemljama u kojima postoje ograničenja u vezi s prenosom sredstava, ili koji su iskazani u nekonvertibilnim valutama, samo u onoj mjeri u kojoj oni odgovaraju odlivima u određenoj trećoj zemlji ili predmetnoj valuti.

Član 7.

Primjena ograničenja u priznavanju ukupnih likvidnosnih priliva

- (1) Za potrebe izračuna LCR-a utvrđena je obaveza uvođenja ograničenja u priznavanju ukupnih likvidnosnih priliva.
- (2) Gornja granica priliva je propisana na nivou od 75% ukupnih likvidnosnih odliva, kako je definisano u članu 32. stav (5) Odluke, osim ako se radi o posebnim prilivima koji se izuzimaju.
- (3) Izuzetno banka može, uz prethodno odobrenje Agencije, u cjelosti ili djelimično iz gornje granice priliva izuzeti likvidnosne prilive opisane u članu 32. st. (6) do (9) Odluke.
- (4) Primjena izuzeća iz stava (3) ovog člana mogu se primjenjivati na pojedinačnom i konsolidovanom nivou, u skladu sa propisima koji regulišu superviziju na pojedinačnoj i konsolidovanoj osnovi.
- (5) Banka utvrđuje iznos neto likvidnosnih priliva na osnovu primjene gornje granice priliva u skladu sa formulom za izračun neto likvidnosnih odliva iz Priloga 2. Odluke.

Član 8.

Razvrstavanje likvidnosnih priliva za potrebe izračuna LCR-a

- (1) Za potrebe izračuna LCR-a, odnosno propisanog regulatornog izvještavanja o omjeru likvidnosne pokrivenosti, u izvještajnom obrascu za likvidnosne prilive, ukupni likvidnosni prilivi se analitički razvrstavaju na:
  - a) prilive po osnovu neosiguranih transakcija/depozita, odnosno prilive od/iz:
    - 1) klijenata koji nisu finansijski klijenti (osim centralnih banaka);
    - 2) centralnih banaka i finansijskih klijenata;
    - 3) koji odgovaraju odlivima u skladu sa preuzetim obavezama u pogledu promotivnih kredita;
    - 4) transakcija finansiranje trgovine u skladu sa članom 2. tačka 000) Odluke o izračunavanju kapitala banke;
    - 5) vrijednosnih papira koji dospijevaju u roku od 30 kalendarskih dana;
    - 6) imovine sa nedefinisanim ugovornim rokom dospjeća;
    - 7) vlasničkih instrumenata koji su uključeni u glavne dioničke indekse, pod uslovom da već nisu uključeni u likvidnu imovinu;
    - 8) neiskorištenih kreditnih ili likvidnosnih linija i svih drugih sličnih obavezujućih aranžmana sa centralnom bankom, pod uslovom da već nisu uključeni u likvidnu imovinu;
    - 9) oslobađanja iznosa koji se drže na posebnim računima u skladu sa regulatornim zahtjevima za zaštitu imovine klijenata kojom se trguje;
    - 10) priliva po osnovu finansijskih derivata;
    - 11) neiskorištenih kreditnih ili likvidnosnih linija koje osiguravaju članovi bankarske grupe kojoj banka pripada ili institucionalnog sistema zaštite, u slučaju da je Agencija odobrila više stope priliva; i
    - 12) drugi prilivi, koji nisu obuhvaćeni alinejama 1) do 11) ove tačke.
  - b) prilive po osnovu transakcija osiguranih kolateralom i transakcija zavisnih od kretanja na tržištu kapitala, u koje banka u zavisnosti od vrste kolaterala uključuje prilive prema sljedećim kategorijama:
    - 1) kolaterali koji se smatraju likvidnom imovinom (kolaterali u vidu likvidne imovine nivoa 1, kolaterali u vidu likvidne imovine nivoa 2a i 2b);
    - 2) kolaterali koji se upotrebljavaju za pokrivanje kratkih pozicija; i
    - 3) kolaterali koji se ne smatraju likvidnom imovinom (kolateral u nelikvidnoj imovini kod maržnih kredita, kolateral u vidu nelikvidnog vlasničkog instrumenta i svi drugi nelikvidni kolaterali);
  - c) ukupne prilive po osnovu razmjene kolaterala;

- d) razlike između ukupnih ponderisanih priliva i ukupnih ponderisanih odliva koji proizlaze iz transakcija u trećim zemljama, gdje postoje ograničenja u vezi sa prenosom sredstava ili koji su denominirani u nekonvertibilnim valutama; i
  - e) višak priliva iz povezane specijalizirane banke, odnosno strane banke (kreditne institucije), koji je primjenjiv na konsolidiranom nivou, pri čemu se iznos ovih priliva priznaje samo do iznosa odliva koji proizilaze iz iste banke, odnosno strane banke (kreditne institucije), što je podložno primjeni izuzeća iz gornje granice priliva u skladu sa prethodnim odobrenjem Agencije. U vezi sa prethodno navedenim, odredbe koje se odnose na likvidnosne prilive za specijalizirane banke, odnosno strane banke (kreditne institucije) bi se primjenjivale u slučajevima njihove specijaliziranosti za odobravanje hipotekarnih kredita, finansiranja kupovine motornih vozila, faktoring poslova, poslova finansijskog lizinga kao osnovne djelatnosti, u skladu sa važećim propisima.
- (2) Pored kategorija priliva utvrđenih u stavu (1) ovog člana, banka je dužna obezbijediti i potrebnu analitiku priliva koja se koristi za popunjavanje dijela izvještaja koji se odnosi na Bilješke u pripadajućem izvještajnom obrascu za likvidnosne prilive, a koji obuhvataju međuzavisne prilive, devizne prilive, te prilive unutar bankarske grupe ili institucionalnog sistema zaštite. U okviru navedenih stavki potrebno je da banka obezbijedi i odgovarajuću subanalitiku koja se odnosi na: novčana potraživanja od finansijskih i nefinansijskih klijenata, osigurane transakcije, novčana potraživanja po osnovu vrijednosnih papira koji dopijevaju u roku od 30 kalendarskih dana, prilive po osnovu neiskorištenih kreditnih i likvidnosnih linija koje osiguravaju članovi bankarske grupe kojoj banka pripada ili institucionalnog sistema zaštite, u slučajevima ako Agencija nije dopustila primjenu viših stopa priliva i svi drugi prilivi u vezi s tim.

IV. LIKVIDNOSNI ODLIVI

Član 9.

Utvrđivanje neto likvidnosnih odliva

- (1) Neto likvidnosni odlivi, u skladu sa definicijom iz člana 2. stav (1) tačka 1) Odluke, utvrđuju se na način propisan članom 30. Odluke i čl. 10. do 18. ovog Uputstva.
- (2) Prilikom utvrđivanja neto likvidnosnih odliva iz stava (1) ovog člana, a u skladu sa članom 31. stav (11) Odluke, banka treba, u slučajevima gdje postoji mogućnost da se neka stavka nađe u višestrukim kategorijama novčanih odliva, uzeti u obzir maksimalni ugovoreni odliv za taj proizvod.

Član 10.

Primjena pripadajućih stopa likvidnosnih odliva

- (1) Likvidnosni odlivi se, u skladu sa članom 30. Odluke, izračunavaju množenjem preostalih stanja različitih kategorija ili vrsta obaveza i vanbilansnih obaveza sa stopama po kojima se očekuje da će oni isteći ili biti povučeni (u daljnjem tekstu: primjenive stope odliva).
- (2) Likvidnosni odlivi koji se množe sa primjenjivom stopom odliva uključuju:
  - a) trenutno preostali dio stabilnih depozita stanovništva i drugih depozita stanovništva;
  - b) trenutno preostale iznose za druge obaveze koje dopijevaju, čiju isplatu može zahtijevati izdavalac ili pružalac izvora finansiranja ili koji podrazumijevaju očekivanje pružaoca finansiranja da će banka otplatiti obavezu u sljedećih 30 kalendarskih dana;
  - c) dodatne odlive po ugovorima koji se odnose na finansijske derivate navedene u Prilogu II Odluke o izračunavanju kapitala banaka;
  - d) maksimalni iznos koji je moguće povući tokom sljedećih 30 kalendarskih dana iz neiskorištenih ugovorenih kreditnih i likvidnosnih linija;
  - e) dodatne odlive za druge proizvode i usluge utvrđene procjenom u skladu sa članom 11. ovog Uputstva.

Član 11.

Dodatni odlivi za druge proizvode i usluge

- (1) Vezano za dodatne odlive za druge proizvode i usluge, banke su dužne redovno procjenjivati vjerovatnoću i potencijalni obim likvidnosnih odliva tokom 30 kalendarskih dana u vezi sa proizvodima i uslugama koji nisu obuhvaćeni odlivima po osnovu operativnih depozita, drugih obaveza, odlivima unutar bankarske grupe, dodatnim odlivima i odlivima iz kreditnih i likvidnosnih linija te koje one nude ili za koje bi potencijalni kupci smatrali da su povezane s tim bankama, odnosno stranim bankama.
- (2) Navedeni proizvodi ili usluge uključuju, ali nisu ograničeni na likvidnosne odlive koji proizlaze iz ugovornih aranžmana iz člana 31. stav (3) Odluke i Priloga I. Odluke o izračunavanju kapitala banke, kao što su:
  - a) druge vanbilansne obaveze i obaveze potencijalnog finansiranja, uključujući, između ostalog, sporazume o linijama za finansiranje,
  - b) neiskorištene kredite i avanse velikim klijentima;
  - c) ugovorene kredite, koji još nisu iskorišteni;
  - d) kreditne kartice;
  - e) prekoračenja po računima;
  - f) planirani odlivi povezani sa obnavljanjem ili odobravanjem novih kredita stanovništvu i kredita velikim klijentima;
  - g) planirane obaveze povezane sa finansijskim derivatima;
  - h) vanbilansne povezane proizvode po osnovu finansiranja trgovine.
- (3) Primjena stavova (1) i (2) ovog člana podrazumijeva dodatno i sljedeće:
  - a) likvidnosni odlivi procjenjuju se na osnovu pretpostavke kombinacije idiosinkratičnog stresnog scenarija i stresnog scenarija na nivou tržišta, a u vezi sa članom 33. Odluke. Pri toj procjeni, banke posebno vode računa o značajnoj šteti za ugled do koje bi moglo doći ako se ne bi obezbijedila likvidnosna podrška navedenim proizvodima ili uslugama.
  - b) banke najmanje jednom godišnje izvještavaju Agenciju o proizvodima i uslugama čiji su vjerovatnoću i potencijalni obim likvidnosnih odliva značajni, odnosno odlivi iz stava (1) i (2) ovog člana, a Agencija utvrđuje visinu odliva.
  - c) Agencija može primijeniti stopu odliva do 5% za vanbilansne povezane proizvode po osnovu finansiranja trgovine u skladu sa definicijom iz člana 2. tačka ooo) Odluke o izračunavanju kapitala banke, kako je navedeno u članu 37. stav (8) tačke b) i c) i Prilogu I Odluke o izračunavanju kapitala banke.

Član 12.

Ukupni likvidnosni odlivi

- (1) Ukupni likvidnosni odlivi predstavljaju odlive depozita stanovništva, navedene u st. (2) – (4) ovog člana, i odlive svih depozita, navedene u stavu (5) ovog člana. Pri tome, u depozitima stanovništva, koji su definisani u članu 2. stav (1) tačka n) Odluke, banke iskazuju i iznos izdatih zapisa, obveznica i drugih vrijednosnih papira koji se prodaju isključivo na tržištu proizvoda i usluga za stanovništvo i drže na računima stanovništva.
- (2) Odlivi po osnovu depozita koji ispunjavaju uslove osiguranih depozita prema odredbama Zakona o osiguranje depozita BiH smatraju se stabilnim i množe se sa 5%, ako je depozit:
  - a) dio postojanog odnosa, koji umanjuje vjerovatnoću likvidnosnog odliva; ili
  - b) položen na transakcionom računu.
- (3) Smatra se da su stabilni depoziti stanovništva dio postojanog odnosa iz stava (2) tačka a) ovog člana ako deponent ispunjava najmanje jedan od sljedećih kriterija:
  - a) ima aktivan ugovorni odnos sa bankom od najmanje 12 mjeseci;
  - b) ima kreditni odnos sa bankom za stambene kredite ili druge dugoročne kredite;
  - c) sa bankom ima najmanje jedan aktivan proizvod koji nije kredit.

- (4) Depoziti položeni na transakcijski račun za potrebe stava (2) tačka b) ovog člana su depoziti koji su povezani sa redovnim prilivima (engl. payroll), kao što su plate i druga redovna primanja, redovne naknade i slično.
- (5) Za odlive iz drugih depozita stanovništva, banke su obavezne primjenjivati stopu od 10%, uključujući dio depozita stanovništva koji nije obuhvaćen stavom (2) ovog člana, osim ako se primjenjuju sljedeći uslovi:
- a) drugi depoziti stanovništva podliježu višim stopama odliva, u skladu sa tačkom b) ovoga stava, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) ukupno stanje depozita, uključujući sve depozitne račune klijenata u toj banci ili bankarskoj grupi, premašuje 250.000 KM;
  - 2) depozit je položen na račun koji je isključivo dostupan putem visokorizičnih distribucijskih kanala (internet i dr.);
  - 3) na depozit se primjenjuje kamatna stopa koja ispunjava bilo koji od sljedećih uslova:
    - 3.1.) stopa znatno premašuje prosječnu stopu za slične proizvode za stanovništvo;
    - 3.2.) njen povrat proizilazi iz povrata od tržišnog indeksa ili skupa indeksa;
    - 3.3.) njen povrat proizilazi iz bilo koje tržišne varijable, osim promjenjive kamatne stope;
  - 4) depozit je prvobitno deponovan kao oročeni depozit sa datumom isteka koji dospijeva u periodu od 30 kalendarskih dana ili depozit ima fiksni otkazni rok u skladu s ugovornim aranžmanima, osim onih depozita koji se priznaju za tretman predviđen u tački c) ovog stava;
  - 5) za banke sa sjedištem u BiH, deponent ima boravište u trećoj zemlji ili je depozit denominovan u valuti koja nije izvještajna valuta;
- b) depoziti na koje banke primjenjuju višu stopu odliva određenu kako slijedi:
- 1) ako depoziti stanovništva ispunjavaju kriterije iz tačke a) alineja 1) ovog stava ili dva kriterija iz tačke a) alineje 2) do 5) ovoga stava, primjenjuje se stopa odliva od 15%;
  - 2) ako su depoziti stanovništva u skladu sa tačkom a) alineja 1) ovog stava i najmanje još jednim kriterijem iz tačke a) ovoga stava ili u skladu sa tri ili više kriterija iz tačke a) ovoga stava, primjenjuje se stopa odliva od 20%;
  - 3) zavisno od pojedinačnog slučaja, Agencija može zahtijevati da banka primijeni višu stopu odliva, ako je to opravdano zbog specifičnih okolnosti banke;
  - 4) banke primjenjuju stopu odliva iz tačke b) alineja 2) ovoga stava na depozite stanovništva, ako procjena iz tačke a) ovoga stava nije provedena ili nije dovršena.
- c) banke mogu isključiti iz izračunavanja odliva određene jasno definisane kategorije depozita stanovništvu ako banka u svakom slučaju na sveukupnu kategoriju tih depozita dosljedno primjenjuje sljedeće:
- 1) deponentu nije dopušteno povući depozit u roku od 30 kalendarskih dana; ili
  - 2) za prijevremena povlačenja u roku od 30 kalendarskih dana, deponent mora platiti kaznu za gubitak kamate od datuma povlačenja do datuma ugovorenog dospijeca i novčanu kaznu koja ne treba prelaziti dospjelu kamatu za vrijeme koje je prošlo od datuma depozita i datuma povlačenja. Ako se dio depozita može povući bez kazne (gubitak kamate i novčana kazna), taj dio depozita se tretira kao depozit po viđenju, a preostali iznos tretira se kao oročeni depozit iz ovog stava;
  - 3) stopa odliva od 100% primjenjuje se na otkazane depozite sa preostalim rokom dospijeca od najviše 30 kalendarskih dana i ako je isplata dogovorena s drugim bankom.
- Izuzetak od primjene navedenog u alinejama 1) i 2) tačke c) ovog stava su pojedinačno opravdanim slučajevima kada se deponent nalazi u teškoj situaciji, što je banka dužna adekvatno dokumentirati i potkrijepiti relevantnim argumentima.

- d) vezano za primjenu tačke c) ovoga stava, za kategoriju “dospjeli oročeni depoziti” ili “depoziti sa otkaznim rokom unutar 30 kalendarskih dana” koji predstavljaju depozite čija je isplata dogovorena u sljedećih 30 kalendarskih dana, kriteriji koje treba slijediti banka su da je depozit prvobitno uložen kao oročeni depozit sa datumom isteka koji dopijeva u periodu do 30 kalendarskih dana ili sa fiksnim otkaznim rokom, koji je prema ugovornim odredbama kraći od 30 kalendarskih dana.

Ukoliko ugovorne odredbe omogućavaju deponentu da oročeni depozit povuče u bilo kojem trenutku unutar 30 kalendarskih dana, cijela kategorija takvih depozita treba biti tretirana kao depoziti koji se uključuju u izračun LCR-a.

Takav pristup odnosi se i na posebne kategorije depozitnih proizvoda (npr. otvorena, odnosno slobodna štednja i slični proizvodi), koji za potrebe izračuna LCR-a trebaju biti tretirani kao depoziti koji unutar perioda stresa od 30 kalendarskih dana poprimaju obilježja depozita po viđenju.

Član 13.

Odlivi sa međuzavisnim prilivima

- (1) Ukoliko banka ispunjava propisane uslove iz stava (2) ovog člana, Agencija može odobriti da prilikom izračuna LCR-a likvidnosni odliv umanju za međuzavisni priliv.
- (2) Vezano za primjenu stava (1) ovog člana propisuje se obaveza ispunjavanja sljedećih uslova:
  - a) međuzavisni priliv direktno je povezan sa odlivom i ne uzima se u obzir u izračunavanju likvidnosnih priliva iz Poglavlja III ovog Uputstva;
  - b) međuzavisni priliv zahtijeva se u skladu s pravnom, regulatornom ili ugovornom obavezom;
  - c) međuzavisni priliv ispunjava jedan od sljedećih uslova:
    - 1) obavezno nastaje prije odliva;
    - 2) primljen je u roku od deset dana i za njega garantuje centralna vlada, u skladu sa definicijom iz člana 2. tačka u) Odluke o izračunavanju kapitala banke.

Član 14.

Odlivi po osnovu operativnih depozita

- (1) Za odlive po osnovu operativnih depozita, banke su dužne pomnožiti sa 25% obaveze koje proizilaze iz navedenih depozita:
  - a) depozit koji mora držati deponent da bi od banke mogao dobiti usluge poravnanja, usluge skrbništva ili usluge upravljanja gotovinom ili druge slične usluge od banke u smislu uspostavljenog operativnog odnosa;
  - b) depozit koji mora držati deponent u smislu uspostavljenog operativnog odnosa, osim onog navedenog u tački a) ovog stava.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovoga člana, banke će pomnožiti sa 5% dio obaveza koje proizilaze iz depozita iz stava (1) tačke a) ovoga člana, ukoliko su ti depoziti obuhvaćeni sistemom osiguranja depozita u skladu sa odredbama Zakona o osiguranje depozita BiH.
- (3) Usluge poravnanja, usluge skrbništva ili usluge upravljanja gotovinom ili druge slične usluge iz stava (1) tačke a) ovoga člana pokrivaju te usluge samo ako se one pružaju u kontekstu postojanog operativnog odnosa koji je ključan za deponenta. Depoziti iz stava (1) tač. a) i b) ovoga člana moraju imati značajna pravna ili operativna ograničenja zbog kojih značajna povlačenja u periodu od 30 kalendarskih dana nisu vjerovatna. Sredstva koja premašuju sredstva potrebna za pružanje operativnih usluga tretiraju se kao neoperativni depoziti.
- (4) Depoziti koji proizilaze iz korespondentnog bankarstva ili pružanja usluga glavnog brokera ne tretiraju se kao operativni depozit i za te depozite banke primijenjuju stope odliva od 100%.

- (5) Kako bi utvrdila depozite iz stava (1) tačke b) ovoga člana, banka smatra da postoji uspostavljen operativni odnos sa nefinansijskim klijentom, isključujući oročene depozite, štedne depozite i depozite po osnovu brokerskih usluga, ako su ispunjeni svi sljedeći kriteriji:
- a) naknada za račun određuje se po stopi koja je najmanje pet baznih bodova niža od prevladavajuće stope za depozite velikih klijenata sličnih karakteristika, ali ne mora biti negativna;
  - b) depozit se polaže na posebnim računima i određuje se tako da se ne stvaraju ekonomski podsticaji kojim se deponent podstiče da u depozitu drži više sredstva nego što je potrebno za operativni odnos;
  - c) značajne transakcije redovno se odobravaju i terete na predmetnom računu;
  - d) ispunjen je jedan od sljedećih kriterija:
    - 1) odnos banke sa deponentom postoji najmanje 24 mjeseca;
    - 2) depozit se upotrebljava za najmanje dvije aktivne usluge, pri čemu te usluge mogu uključivati direktan ili indirektan pristup nacionalnim ili međunarodnim uslugama platnog prometa, trgovanja vrijednosnim papirima ili depozitom. Samo se dio depozita koji je potreban za korištenje usluga čiji je depozit prateći proizvod tretira kao operativni depozit, dok se višak smatra neoperativnim depozitom.

Član 15.

Odlivi po osnovu ostalih depozita

Za kategorije ostalih (drugih) depozita banke koji nisu obuhvaćeni u čl. 11. do 14. ovog Uputstva, a koji se u pripadajućem izvještajnom obrascu za likvidnosne odlive prikazuju kao drugi depoziti stanovništva, odnosno depoziti drugih klijenata, u slučaju da njihovi iskazani iznosi prelaze 5% ukupnih depozita iz te kategorije depozita, potrebno je da banka prilikom izvještavanja Agencije dostavi detaljnu specifikaciju ovih podkategorija depozita.

Član 16.

Odlivi po osnovu drugih obaveza

- (1) Odlive po osnovu drugih obaveza, banka je dužna pomnožiti sa 40% obaveze koja proizilazi iz depozita klijenata koji nisu finansijski klijenti, centralne vlade, centralne banke, multilateralne razvojne banke, subjekti javnog sektora, kreditne unije koje je odobrilo nadležno tijelo, lična investicijska društva, a u smislu definicija iz člana 2. tačke u), x) i w) Odluke o izračunavanju kapitala banke, odnosno člana 2. tačka o) Odluke ili klijenata koji su brokeri depozita, pod uslovom da nisu obuhvaćene članom 14. ovog Uputstva. Ukoliko su ove obaveze obuhvaćene sistemom osiguranja depozita u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju depozita BiH, iste se množe sa 20%.
- (2) Banke su dužne pomnožiti sa 0% obaveze koje proizilaze iz vlastitih obaveza banke (koje predstavljaju troškove poslovanja banke).
- (3) Banke su dužne pomnožiti obaveze koje proizilaze iz transakcija obezbijedenih kolateralom i transakcija zavisnih od kretanja na tržištu kapitala koje dospijevaju u roku od 30 kalendarskih dana sa sljedećim procentima:
  - a) 0%, ako su obezbijedene imovinom koja bi se smatrala imovinom nivoa 1 u skladu sa člana 25. stav (1) Odluke, osim pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta ili ako je zajmodavac centralna banka;
  - b) 7%, ako su obezbijedene imovinom u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta u skladu sa članom 25. stav (1) tačka f) Odluke;
  - c) 15%, ako su obezbijedene imovinom koja bi se smatrala imovinom nivoa 2a u skladu sa članom 26. Odluke;
  - d) 50%, ako su obezbijedene:
    - 1) dužničkim vrijednosnim papirama privrednih društava koji bi se smatrali imovinom nivoa 2b u skladu sa članom 27. stav 1. tačkom a) Odluke;

- 2) dionicama koje bi se smatrale imovinom nivoa 2b u skladu sa članom 27. stav 1. tačka b) Odluke;
- e) 100%, ako su obezbijedene imovinom koja se ne bi smatrala likvidnom imovinom u skladu sa Pogavljem III.1. Odluke, osim ako je zajmodavac centralna banka.
- (4) Razmjene kolaterala, odnosno transakcije koje obuhvataju zamjenu kolaterala kolateralom koje dospijevaju tokom narednih 30 kalendarskih dana dovode do odliva viška likvidnosne vrijednosti pozajmljene imovine u poređenju sa likvidnosnom vrijednošću imovine date u zajam, osim ako je druga ugovorna strana centralna banka, u kojem slučaju se primjenjuje odliv od 0%.
- (5) Iznosi depozita koji se drže na posebnim računima povezanim sa sistemima zaštite klijenata definisana nacionalnim propisima tretiraju se kao prilivi u skladu sa dijelom III. ovog Uputstva - Likvidnosni prilivi i isključuju se iz rezerve likvidne imovine.
- (6) Banke primjenjuju stopu odliva od 100% na sve zapise, obveznice i dužničke vrijednosne papire, osim ako se obveznica prodaje isključivo na tržištu proizvoda i usluga za stanovništvo i drži na računu stanovništva, u kojem slučaju se ti instrumenti mogu tretirati kao odgovarajuća kategorija depozita stanovništva. Pri tome se moraju utvrditi ograničenja tako da navedene instrumente ne mogu kupiti i držati strane koje nisu fizičke osobe i mala i srednja društva.

Član 17.

Dodatni odlivi

- (1) Odlivi po kolateralima, osim gotovine i imovine iz člana 25. Odluke, koje banka daje za ugovore o finansijskim derivatima i ostalim finansijskim instrumentima navedenim u Prilogu II Odluke o izračunavanju kapitala banke podliježu dodatnoj stopi od 20%.
- (2) Kolaterali u imovini iz člana 25. stav (1) tačka f) Odluke koje banka daje za ugovore o finansijskim derivatima i ostalim finansijskim instrumentima navedenim u Prilogu II Odluke o izračunavanju kapitala banke podliježu dodatnoj stopi odliva od 10%.
- (3) Za potrebe izračuna LCR-a, banke treba da izračunaju dodatne odlive za sve sklopljene ugovore čiji ugovorni uslovi dovode, u roku od 30 kalendarskih dana i nakon značajnog pogoršanja kreditnog kvaliteta banke (odgovara smanjenju vanjske procjene kreditnog rizika za tri stepena), do dodatnih likvidnosnih odliva ili dodatnih potreba za kolateralom. Ako navedeno predstavlja potencijalno značajne odlive, banke primjenjuju stopu odliva od 100 % na taj dodatni likvidnosni odliv ili dodatni kolateral. Navedeno treba da bude zasnovano na usvojenoj proceduri banke u smislu redovnog praćenja i preispitivanja obima tog značajnog pogoršanja i vodeći računa što je značajno prema ugovorima koje je sklopila.
- (4) Banka primjenjuje dodatni odliv koji odgovara potrebama za kolateralom koje bi proizašle iz uticaja negativne situacije na tržištu na transakcije sa finansijskim derivatima, transakcije finansiranja i ostale ugovore banke, ako je taj uticaj značajan. To izračunavanje se vrši u skladu sa članom 11. ovog Uputstva.
- (5) Banke uzimaju u obzir odlive i prilive predviđene u periodu od 30 kalendarskih dana iz ugovora iz Priloga II Odluke o izračunavanju kapitala banke na neto osnovi. U slučaju neto odliva, banke su dužne rezultat pomnožiti sa stopom odliva od 100%. Banke su dužne iz tih izračunavanja isključiti likvidnosne zahtjeve koji bi bili rezultat primjene iz prethodno opisanih slučajeva iz st. (1) do (4) ovog člana.
- (6) Banka primjenjuje dodatni odliv koji odgovara 100% tržišne vrijednosti vrijednosnih papira ili druge imovine koja je predmet kratke prodaje i koju je potrebno dostaviti u roku od 30 kalendarskih dana, osim ako je banka vlasnik vrijednosnih papira koje je potrebno dostaviti ili ih je posudila pod uslovima koji zahtijevaju njihovo vraćanje tek nakon roka od 30 kalendarskih dana te navedeni vrijednosni papiri ne predstavljaju dio likvidne imovine banke. Ako je kratka pozicija obuhvaćena obezbijedenom transakcijom finansiranja vrijednosnih

papira, banka je obavezna pretpostaviti da će se kratka pozicija zadržati tokom cijelog perioda od 30 kalendarskih dana i primijeniti stopu odliva od 0%.

- (7) Banka primijenjuje dodatni odliv koji odgovara 100%:
  - a) viška kolaterala koji drži banka, a koji druga ugovorna strana može na osnovu ugovora zatražiti u bilo kom trenutku;
  - b) kolateral koji treba ponuditi drugoj ugovornoj strani u roku od 30 kalendarskih dana;
  - c) kolateral koji odgovara imovini koja bi se smatrala likvidnom imovinom za potrebe zaštitnog sloja likvidnosti koju može zamijeniti imovina koja odgovara imovini koja se ne bi smatrala likvidnom imovinom za potrebe zaštitnog sloja likvidnosti bez saglasnosti banke.
- (8) Depoziti primljeni kao kolateral ne smatraju se obavezama za potrebe člana 14. ovog Uputstva - Odlivi po osnovu operativnih depozita, već prema potrebi podliježu prethodno slučajevima iz st. (1) i (2) ovog člana.
- (9) Banka je dužna pretpostaviti odliv od 100% za gubitak koji proizilazi iz finansiranja vrijednosnih papira obezbijeđenih imovinom, pokriveno obveznice i druge strukturisane finansijske instrumente koji dospijevaju u roku od 30 kalendarskih dana, ako te instrumente izdaje sama banka ili strana banka (kreditna institucija) koju finansira banka.
- (10) Banke su dužne pretpostaviti odliv od 100% za gubitak koji proizilazi iz finansiranja za komercijalne papire, jedinice, subjekte za ulaganje u vrijednosne papire i druge takve linije finansiranja. Ta stopa odliva od 100% primjenjuje se na iznos koji dospijeva ili iznos imovine koji bi se mogao vratiti ili potrebnu likvidnost.
- (11) Za taj dio programa finansiranja u skladu sa st. (9) i (10) ovog člana, banke koje su pružaoci povezanih likvidnosnih linija ne moraju dvostruko računati instrument finansiranja koji dospijeva i likvidnosnu liniju za konsolidovane programe.
- (12) Ukoliko postoje slučajevi da je banka imovinu uzela u zajam bez obezbjeđenja koja dospijeva u roku od 30 kalendarskih dana, pretpostavlja se da ista dospijeva u cijelosti, što dovodi do 100% odliva likvidne imovine, osim ako je banka vlasnik vrijednosnih papira i oni nisu dio zaštitnog sloja likvidnosti banke.
- (13) Ukoliko postoje slučajevi da banka pruža uslugu glavnog brokera i ako finansira imovinu jednog klijenta njenim internim netiranjem sa kratkim prodajama drugog klijenta, takve transakcije bi podliježale stopi odliva od 50% za potencijalnu obavezu, jer u slučaju povlačenja klijenta banka može biti obavezna naći dodatne izvore finansiranja kako bi pokrila te pozicije.

Član 18.

Odlivi iz kreditnih i likvidnosnih linija

- (1) U svrhu adekvatnog uključenja odliva po osnovu kreditnih i likvidnosnih linija, u skladu sa članom 31. stav (9) Odluke, likvidnosnom linijom se smatra svaka obavezujuća neiskorištena rezervna linija koja bi se iskoristila za refinansiranje dužničkih obaveza klijenta u situacijama kada taj klijent ne može obnoviti taj dug na finansijskim tržištima. Iznos te linije računa se kao iznos duga koji je izdao klijent, a koji je preostao i dospijeva u roku od 30 kalendarskih dana, te koji se obezbjeđuje linijom. Udio likvidnosne linije kojim se obezbjeđuje dug koji ne dospijeva u roku od 30 kalendarskih dana isključuje se iz opsega definicije linije. Svaki dodatni kapacitet linije tretira se kao obavezujuća kreditna linija sa povezanom stopom povlačenja, kako je određeno u ovom članu Uputstva. U skladu sa odredbom člana 31. stav (9) Odluke, opšte linije za obrtni kapital poslovnih subjekata neće se klasifikovati kao likvidnosne linije, već kao kreditne linije.
- (2) Banke izračunavaju odlive za kreditne i likvidnosne linije množenjem iznosa kreditnih i likvidnosnih linija sa odgovarajućim stopama odliva utvrđenim u st. (3) – (5) ovoga člana - Odlivi iz obavezujućih kreditnih i likvidnosnih linija, koji se određuju kao procenat najvišeg iznosa koji je moguće povući u roku od 30 kalendarskih dana, umanjen za bilo koji

likvidnosni zahtjev koji bi se mogao primijeniti u skladu sa članom 11. ovog Uputstva - Dodatni likvidnosni odlivi za druge proizvode i usluge po osnovu finansiranja trgovine, te umanjen za svaki kolateral koji je stavljen na raspolaganje banci i vrednovan u skladu sa odredbama Odluke i ovim Uputstvom, pod uslovom da taj kolateral ispunjava sve sljedeće uslove:

- a) banka se može njime ponovno koristiti ili ga staviti u zalog;
- b) drži se u obliku likvidne imovine, ali nije priznat kao dio zaštitnog sloja likvidnosti; i
- c) ne smije biti imovina koju izdaje druga ugovorna strana u liniji ili jedan od njenih povezanih subjekata.

Ako su banci dostupne potrebne informacije, najviši iznos koji se može povući kod kreditnih i likvidnosnih linija određuje se kao najviši iznos koji se može povući uzimajući u obzir obaveze druge ugovorne strane ili ugovorom unaprijed definisani raspored povlačenja koji dopijeva u roku od 30 kalendarskih dana.

- (3) Najviši iznos neiskorištenih obavezujućih kreditnih i likvidnosnih linija koji se može povući u roku od narednih 30 kalendarskih dana množi se sa 5% ako ih je moguće dodijeliti kategoriji izloženosti prema depozitu stanovništva.
- (4) Najviši iznos neiskorištenih obavezujućih kreditnih linija koji se može povući u roku od 30 kalendarskih dana množi se sa 10% ako one ispunjavaju sljedeće uslove:
  - a) nije ih moguće dodijeliti kategoriji izloženosti prema depozitima stanovništva;
  - b) ponuđene su klijentima koji nisu finansijski klijenti, uključujući nefinansijska društva, države, centralne banke, multilateralne razvojne banke i subjekti javnog sektora;
  - c) nisu ponuđene radi zamjene finansiranja klijenta u situacijama kada klijent nije u mogućnosti ispuniti zahtjeve za finansiranjem na finansijskim tržištima.
- (5) Najviši iznos neiskorištenih obavezujućih likvidnosnih linija koji se može povući u roku narednih 30 kalendarskih dana množi se sa 30% ako one ispunjavaju uslove iz stava (4) tač. a) i b) ovog člana, te sa 40% ako su ponuđene ličnim investicionim društvima.
- (6) Banka množi najviši iznos neiskorištenih obavezujućih kreditnih i likvidnosnih linija koji se može povući u roku od 30 kalendarskih dana sa odgovarajućom stopom odliva kako slijedi:
  - a) 40% - za kreditne i likvidnosne linije koje se odobravaju bankama te za kreditne linije koje se odobravaju drugim regulisanim finansijskim institucijama, uključujući društva za osiguranje, investicione fondove i finansijske institucije definisane članom 2. tačke (s), (t), (z) i aa) Odluke o izračunavanju kapitala banke;
  - b) 100% - za kreditne i likvidnosne linije koje se odobravaju finansijskim klijentima koji nisu navedeni u tački a) ovog stava, te u prethodno navedenom u st. (1) i (2) ovoga člana, kao i formalno odobrene kreditne i likvidnosne linije, koje još nisu ugovorene.
Za potrebe izračuna LCR-a banke su dužne u dodatne odlive uvrstiti i odlive po navedenim vanibilansnim stavkama.
- (7) Izuzetno od prethodno navedenog u st. (1) i (2) ovoga člana, banke koje su osnovane i koje finansira centralna vlada ili jedinice lokalne samouprave mogu primjenjivati tretmane iz st. (3) i (4) ovoga člana na kreditne i likvidnosne linije koje se pružaju bankama, odnosno stranim bankama (kreditnim institucijama) koje odobravaju promotivne kredite isključivo radi direktnog ili indirektnog finansiranja promotivnih kredita, pod uslovom da ti krediti ispunjavaju uvjete za stope odliva iz st. (3) i (4) ovoga člana. U slučaju promotivnih kreditnih linija, ako se navedeni promotivni krediti odobravaju preko druge banke, odnosno strane banke (kreditne institucije) koja djeluje kao posrednik, banka može primijeniti simetrične prilive i odlive.
- (8) Banke su dužne pomnožiti sa 100% sve likvidnosne odlive koji proizilaze iz obaveza koje dopijevaju u roku od 30 kalendarskih dana, osim onih iz čl. 11. i 12. ovog Uputstva.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 19.

Stupanje na snagu

Ovo Uputstvo stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se na službenoj web stranici Agencije.

Broj: 01-4918/17
Sarajevo, 22.12.2017. godine

DIREKTOR
Jasmin Mahmuzić s.r.